

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Ұлттық ойындар және олардың мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесіндегі маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024ТИРЕК СӨЗДЕР
ұлттық ойындарСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173231/>**Амиргалиева Анжелика Орынбаевна****Лауазымы: Тәрбиеші****БҚО облысы****Қаратөбе ауданы****БҚО Қаратөбе ауданы****«Айгөлек» балабақшасы.**

Ұлттық ойындар – бұл халықтың ғасырлар бойы жинақтаған мәдени мұрасы, халықтың әлеуметтік-экономикалық жағдайын, салт-дәстүрлерін, дүниетанымын айқындайтын маңызды компоненттер болып табылады. Әрбір ұлттың тарихы мен мәдениеті ұлттық ойындарында бейнеленген. Осы ойындар балалардың дене дамуын, ақыл-ойы мен әлеуметтік дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді. Мектеп жасына дейінгі балалар үшін ұлттық ойындардың маңызы ерекше, себебі олар балалардың психо-физикалық дамуын, тәрбие беру процесін қызықты әрі пайдалы етеді. Ұлттық ойындар балабақшадағы тәрбие мен білім беру үдерісінің ажырамас бөлігіне айнала алады.

Ойынның түрлері мен мағынасы

Ұлттық ойындар әртүрлі және әрқайсысының өзіне тән мақсаты бар. Мысалы:

- «**Асық ату**» ойыны балалардың шапшаңдығы мен дәлдігін арттырады.
- «**Тоғызқұмалақ**» ойыны логикалық ойлау мен стратегияны дамытуға көмектеседі.
- «**Қыз қуу**» ойыны балалардың ептілігі мен жылдамдығын сынайды.
- «**Арқан тарту**» ойыны күшті және теңдікті бағалауға үйретеді.

Бұл ойындар балалардың физикалық дамуына ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік дағдыларының қалыптасуына да әсер етеді.

Ұлттық ойындардың балаларға әсері

- 1. Дене дамуын жақсарту** Ұлттық ойындар балалардың бұлшық еттерін дамытуға және олардың жалпы физикалық денсаулығын нығайтуға көмектеседі. Мысалы, «Арқан тарту» немесе «Құйрық» сияқты ойындар балалардың төзімділігі мен күш-қуатын арттырады. Балалар түрлі қозғалыстарды орындау арқылы қимыл үйлесімділігі мен икемділігін дамытады. Бұл ойындар оларды ширақ әрі жылдам етеді.
- 2. Денсаулықты сақтау** Ұлттық ойындар таза ауада ойнауға шақырады, бұл балалардың денсаулығына үлкен әсер етеді. Жүгіру, секіру, арқан тарту сияқты белсенді іс-әрекеттер балалардың жүрек-қан тамырлары жүйесінің жұмысын жақсартады, иммунитетті күшейтеді және артық салмақтан арылтады.
- 3. Ақыл-ой дамуы** Көптеген ұлттық ойындар логикалық ойлауды, есте сақтау қабілетін, ережелерді сақтау мен стратегияны дамытуды талап етеді. Мысалы, «Алақанмен салу» ойыны балалардың зейінін, танымдық қабілеттерін жақсартады. Ойын барысында балалар ойдың қисындылығы мен ұтымдылығын бағалауды үйренеді.
- 4. Әлеуметтік дағдыларды дамыту** Ұлттық ойындар топтық түрде ойналады, бұл балаларға қоғамда өзара әрекеттесудің дағдыларын меңгеруге мүмкіндік береді. Ойын барысында олар бір-бірімен байланыс орнатып, командалық жұмысқа дағдыланады. Балалар ортақ мақсатқа жету үшін бір-бірімен тығыз қарым-қатынаста болады, бұл олардың әлеуметтік және коммуникативті қабілеттерін арттырады.
- 5. Ұлттық сананы қалыптастыру** Ұлттық ойындар балаларға қазақ халқының мәдениеті мен салт-дәстүрлерін үйретеді. Балалар өз халқының тарихы мен мәдени мұрасына қызығушылықпен қарай отырып, ұлттық рухты, патриотизмді сезінеді. Бұл олардың ұлттық санасын қалыптастырып, өз елін, жерін құрметтеуге тәрбиелейді.

Ұлттық ойындарды мектеп жасына дейінгі балалардың тәрбиесінде қолданудың ерекшеліктері

Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі сабақтарында ұлттық ойындарды қолдану барысында тәрбиеші балалардың жас ерекшеліктеріне және дене даярлығына назар аударуы қажет. Мысалы:

- Ойынның ұзақтығы мен қиындығы баланың жас ерекшелігіне сәйкес болуы керек.
- Қозғалыс белсенділігі жоғары ойындар балаларды шаршатпай, оларды қызықтыра отырып ұйымдастырылуы тиіс.

- Әрбір ойынның соңында балаларға тынығуға, демалуға уақыт беріліп, денсаулықтары сақталуы керек.

Мұндай ойындар балалардың қызығушылығын арттырып, сабақтың тартымдылығын, тиімділігін қамтамасыз етеді.

Ұлттық ойындардың маңызы

Ұлттық ойындар – ұрпақтан ұрпаққа мирас болып қалатын, тек ойын ғана емес, халқымыздың тарихы, салт-дәстүрі, рухани байлығының көрінісі. Балабақшада ұлттық ойындарды өткізу арқылы балалар тек дене шынықтырумен ғана емес, мәдениетпен де танысады. Ойын арқылы баланың рухани дүниесі байып, өз халқына деген сүйіспеншілігі мен мақтаныш сезімі оянады.

Қорытынды

Ұлттық ойындардың мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесіндегі маңызы зор. Олар балалардың физикалық дамуына, ақыл-ойы мен әлеуметтік дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, ұлттық ойындар арқылы балалардың халқымыздың мәдениетіне деген қызығушылығы артып, ұлттық сана-сезімдері нығаяды. Сондықтан ұлттық ойындарды мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесіне енгізу – тиімді және қажет шара болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Алдабергенова Ш. А. **Қазақтың ұлттық ойыны-асық 2023.**
2. Нурбекова С. **Мектеп жасына дейінгі балалардың креативтік әлеуетін дамытуға қолданылатын ұлттық ойын түрлерінің жіктелуі.**
3. **Интернет желісі.**

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.